Nr. 104. Sibiiu, Joi, 6 Septemvre v. 1879. *Anul XXVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47, şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei or** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Septemvre

Sterilitatea este foarte mare pe câmpul politicei interne. Senatul imperial se va întruní în 28 Septemvre n. eată ceva mai de importanţă, dară şi întrunirea aceasta este condiţionată de împregiurarea, dacă proiectele cele mai momentuoase vor fi terminate până la timpul sus indicat.

Partida Cehilor juni a avut în ḑilele aceste o conferenţă în Praga, în care a adus o resoluţiune de 4 puncte. Cuprinsul acestor puncte nu conţine ceva nou, afară de provocarea deputaţilor cehi de a apĕra în cestiunea Bosniei solidaritatea intereselor slavice.

Despre marşul trupelor noastre în ţinutul Limului şi întâlnirea la Priepolie (nu Prielopolie cum s'a ḑis din eroare în telegrama din nrul trecut) aflăm o telegramă detaiată în ḑiuarele din Viena şi Budapesta. În telegrama aceasta se ḑice, că în 13 Septemvre n. brigada Kilici a tăbărît la hanul Jacubov. Trupele turcesci erau în toate părţile postate dealungul drumului în posturi mai mari şi mai mici. În 14 Sept. n. s'a continuat marşul spre Priepolie. La Han Colovrat a aşteptat o deputaţiune de Turci şi crestini cu caimacamul în frunte trupele noastre şi a însoţit pe generalul austro-unguresc în cetate. La oare care depărtare afară din cetate au eşit întru întimpinare paşa şi bimbaşa. Comandanţii turcesci au protestat contra trecerei trupelor noastre prin cetate, oficierii s'au încercat a oprí avantgarda să treacă podul preste Lim, cu toate aceste, întrarea a urmat în sunetul musicei. În mijlocul cetăţei s'a vĕḑut generalul König, care sosise în acelaşi timp cu coloana dela Priboi. În ḑiua următoare avea să sosească şi ducele de Würtemberg. Altă telegramă spune, că ducele de Würtemberg şi Husni-paşa a sosit în 15 Septemvre în Priepolie şi că după ocuparea acestei cetăţi trupele austro-unguresci de pe linia despre Novo-Varos s'au retras.

O faimă, care şi ca faimă a făcut sensaţiune, a respêndit N. fr. Pr. adecă: că ar fi auḑit, că ţarul rusesc au murit în Simferopol în Crimeea. Scirea aceasta a avut influenţă nefavorabilă chiar şi asupra bursei din Paris. Cu toate aceste până acum scirea aceasta se consideră de o scornitură.

Boerescu min. de esterne al României din călĕtoria sa diplomatică a sosit la Bucuresei. Lupta parlamentară în cestiunea Evreilor se va fi început. Publicăm la alt loc memoriul ministrului Boerescu, presentat în cestiunea evreească puterilor celor mari europene.

Cestiunea Israelită.

III. Industrie şi comerciu.

(10 Urmare)

Pe strada Lipscani, pe calea Mogoşoaii se înmulţesce numĕrul casselor de schimb, a zarafilor. Oare sûnt într'adevĕr în Bucuresci atâtea afaceri ca să fie trebuinţă de atâţia zarafi? În aparenţă — în realitate, toate acele suflete de zarafi, de samsari, de antreprenori, de rentieri, de oameni şi fără profesiune, sûnt agenţi activi a practicei usurare, sûnt cămătari.

Operaţiile lor consistă între altele în împrumuturi cu câte 48% 60%, fiind asiguraţi nu numai prin câte trei, patru giruri la poliţe, mai cu samă prin amaneturi.

Operaţiile lor consistă în scontrarea titlurilor de pensie, a lefilor, cu un scăḑemênt, care representă dobânda de 60%, 72%, 84% pe an. Cunoascem casuri în cari procentele luate întrec ori-ce închipuire.

La asemenea speculaţii sûnt avisaţi aceia, cari au trebuinţă; la ei se adresează funcţionari, la ei se adresează proprietariul şi arendaşul, mulţimea locuitorilor din mahalalele fără ocupaţie, la ei trebuie să se adreseze meseriaşii, chiar şi comercianţii întru cât lipsesce o adevĕrată bancă, care să facă operaţii propriu ḑise de bancă. Cu cât miseria sau strimtorea e mai mare, cu atâta e şi esploatarea mai mare. Un proprietariu e silit spre a'şi plătí datoria sau poliţa, a vinde recolta, încă neadunată sau cerealele ce are, cu preţuri de nimic atât în Bucuresci şi mai cu samă în oraşele provinciale, -- încât mărimea dobânḑilor plătite e in realitate de multe ori de 80% minimum. Folosindu-se de libertatea acordată — acei speculanţi nu se mulţămesc numai cu foloasele esorbitante sub formă de dobêndă, ci'şi mai puteau stipula până la legea din 19 Februarie 1879 şi alte foloase prin mijlocul clausei penale, încât astfeliu prin mijlocul acestei clause penale capitalul primitiv datorat se măria în casuri ce cunoascem, de mai multe ori.

Practica usurară de legi, fiind consfinţită de judecători, efectul moral a trebuit să se producă în societate şi prin contagiunea ei. Nu e îndoială că usura s'a lăţit în mod spăimântător. Nu putem contesta, în interesul adevĕrului, că şi orăşenii români asemenea esercită practică usurară. Nu ne mai mulţămim cu foloase mici de 8 la sută, de 10 la sută. Dăm bani împrumut la Români cu deosebire, cu ipotecă reală, cu dobânde câte 18 şi 24 la sută şi cu clausele penale!! Sûnt persoane în societate, cari prin posiţia, prin profesia ce esercită, nu ar trebuí să mărească numĕrul cămătarilor. Chiar profesori şi funcţionari, înalţi magistraţi participă la esercţiul practicei usurare. Sûnt funcţionari, cari esploatează nevoia colegului rĕu plătit sau prea cheltuitoriu, luându'i dela un napoleon pe lună dobânda de 1 leu 50—60 bani, adecă 18 lei pe un an, sau 90 la sută!!

S'au înfiinţat casse de economie în diferite oraşe, pe cari prin modul organisărei lor le putem numí institute naţionale. Mai toate operaţiunile lor, de altmintrea mărginite, consistă în operaţii usurare de esploatare sau a deponenţilor lor sau a altor Români, cari se adresează, luânduli-se 18%, 24%, 36% pe an. Cetim în „Gazeta pentru anunciuri judecătoresci“ a curţii de apel din Iaşi, că are a se vinde silit casa unei d-ne, Safta Baronischi, de către cassa de economie de-acolo pentru plata capitalului datorat, a dobândei de 3% pe lună, plata onorarului de 20% şi se înţelege şi pentru plata cheltuelilor judecătoresci. Vrea să ḑică un institut naţional cere 3% pe lună sau 36% pe an.

Libertatea nu a înlesnit procurarea creditului în mod priincios. În miseria socială, în care se află agricolii, industriaşii şi comercianţii români, societatea română, libertatea în sine şi fără să se fi luat mĕsurile pentru instruire şi protegere, a fost mijlocul de-a esploata toate classele societăţii, de-a le stoarce cele mai multe foloase şi ale causa ruinarea. De această libertate se folosesc proprietarii şi arêndaşii faţă cu ţĕranul; apoi unii orăşeni români, dar mai cu samă se folosesc faţă cu toate classele societăţii Israeliţii, la cari sûntem reduşi a ne adresa.

În asemenea împregiurări legitima intrebare e a se sci, ce e de făcut?

(Va urma).

Memoriu,

asupra revizuirii art. 7 din constituţiunea română.

Art. 7 din constituţia română, care datează dela 1866, ḑice:

„Calitatea de român se obţine, se conservă şi se perde conform legei civile.

„Numai străinii de rituri creştine pot obţiné naturalisaţiunea.“

Art. 44 din tratatul dela Berlin, care este dela 1878, sună astfel:

„În România, distincţiunea de credinţe religioase şi de confesiuni nu va puté fi opusă nimenui ca motiv de esclusiune ori de incapacitate în ceea ce privesce bucurarea de drepturi civile şi politice, admiterea la serviţiurile publice, funcţiuni şi onoruri, sau esercţiul diferitelor profesiuni şi industrii, în ori-ce localitate va fi.

„Libertatea şi practicarea ulterioară a tuturor cultelor vor fi asigurate tuturor celor ce aparţin statului român, ca şi străinilor, şi nici o împedecare nu ar fi adusă, fie la organisaţiunea erarhică a diferitelor comuniuni, fie în raporturile către şefii lor spirituali.

„Naţionalii tuturor statelor, comercianţi sau alţii, vor fi trataţi în România, fără distincţie de religiune, pe un picior de perfectă egalitate.“

Puterile cer României a modifica legea ei fundamentală, astfel ca să o conforme cu disposiţiunile luate de dênsele, şi România se declară gata a rĕspunde la această cerere.

Dar cum trebue şi cum poate s'o facă?

În alte cuvinte, care este datoria şi dreptul ei?

Datoria este a recunoasce principiul pus de art. 44, şi a nu admite nimic care să'i fie contrariu: dreptul ei este a'şi ocrotí interesele sale economice şi naţionale.

Să precisăm lămurit scopul ce 'şi-au propus puterile a ajunge prin art. 44.

Acest articol conţine trei disposiţiuni:

Egalitatea de drepturi a locuitorilor României, de ori-ce credinţă religioasă.

Libertatea esercţiului tuturor cultelor;

Tratarea egală a tuturor străinilor, fără distincţie de religiune.

Aceste douĕ din urmă condiţiuni se află deja indeplinite prin constituţia română, a cărei articole 11 şi 21 ḑic:

„Libertatea consciinţei este absolută. Libertatea tuturor cultelor este garantată, întru cât însĕ celebraţiunea lor nu aduce o atingere ordinei publice şi bunelor moravuri.

„Toţi străinii aflători pe pămêntul României se bucură de protecţiunea dată de legi persoanelor şi averilor în genere.“

Nu remâne dar de introdus în constituţia principatului decât principiul esprimat de întâia condiţiune, şi aceasta este ceea ce Românii 'şi propun a face substituind articolului 7 un tecst, care ar declara formal că: „distincţiunea de religie nu va con„stituí pentru nimeni, în România, un „obstacol de achisiţiune şi de eserci„tare a drepturilor politice şi civile.“

Este în drept cine-va a cere mai mult?

Nu, fiind-că puterile n'au pretins mai mult prin tratatul dela Berlin: nu, fiind-că aplicarea unui principiu înscris în constituţiune se face prin legi organice posterioare acestei constituţiuni.

Dovadă că puterile n'au pretins mai mult Românilor, se găsesce în protocoalele chiar ale tractatului din Berlin.

În adevĕr în şedinţa dela 10 Iulie 1878, protocolul 17, d-nul Desprez, care făcea parte din comisiunea de redacţie, recunoasce, presentând congresului tecstul care se citesce la art. 44, că situaţia Israeliţilor în România este nedeterminată sub punctul de vedere al naţionalităţei.

D. Desprez a vĕḑut prea bine, că naţionalitatea Evreilor din România este în cestiune, căci constată că nu este determinată.

Al doilea plenipotenţiar al Italiei, comitele de Launay, simţind dificultăţile ce ar provení din această situaţiune, propune ale tranşa în mod radical, adoptând o formulă care ar declara, că „Israeliţii din România, pe „cât timp nu aparţin unei naţionali„tăţi străine, obţin de-a dreptul naţi„onalitatea română.“

Aceasta însemna a ficsa modul aplicărei principiului enunciat prin art. 44.

Congresul, din fericire pentru România, refusă de-a întra pe această cale, care singură conduce la o soluţiune, şi principele de Bismarck, semnalând înconvenientele modificărei resoluţiunilor deja adoptate, adaogă această frasă remarcabilă: „E necesar „ca congresul să se opue la ori ce „tentativă de a revení asupra fon„dului.“

„Fondul“ cestiunei era dar judecat deja şi admis, când d. de Launay propuse amendamentul seu.

Cum era admis?

Negreşit în sensul redacţiunei primitive a articolului 44; în sensul acelei redacţiuni, care esistă actual şi care e contrară îndemnului făcut de al doilea plenipotenţiar italian.

Se admitea, dar, principiul, fără a se admite modul esecutărei sale, care era lăsat ţĕrei interesate.

Remâne a se sci acum, dacă guvernul român contravine în ceva tratatului dela Berlin prin proiectul de lege ce 'şi propune a presenta camerilor, proiect, care recunoasce principiul inscris în art. 44 şi dispune de un început de esecuţiune.

Nu este altă cestiune în litigiu.

Românii, dobândindu'şi independenţa prin bravura lor şi prin sângele vĕrsat, nu cred a mai avé trebuinţă să manţină restrincţiunea conţinută în art. 7 al constituţiunei lor. Vrênd să între în marea familie a statelor europene, pricep necesitatea, de-a introduce în dreptul lor public principiile adoptate astădi de toate statele moderne civilisate, şi pot astfel să se conforme, fără sforţări, cu spiritul secolului.

Unele puteri cer ca Românii să treacă imediat, şi într'un mod absolut la aplicarea completă a principiului de curênd adoptat.

Guvernul român, s'o repetăm, recunoasce necesitatea unei aplicări, care ar consacra adoptarea principiului; dar nu înţelege a proceda decât gradat şi în limitele posibilului.

Aceasta este, pentru Români, o cestiune de ordine interioară, care le impune obligaţiuni necunoscute, poate de puterile străine, dar pe cari nu le este permis lor a le uita.

Modul aplicărei art. 44 face obiectul părţei a doua a proiectului de lege ce guvernul prepară.

Esecutarea acestui articol reclamă disposiţiuni de două naturi diferite: unele raportându-se la viitor, altele la trecut.

În ceea ce privesce pe calea dintâiu, aplicarea art. 44 trebuie să se facă printr'o serie de noue legi organice şi prin modificări întroduse în legile esistente, cari ar conţiné oarecari disposiţiuni contrare noului principiu întrodus în constituţie. În ceea ce privesce noul proiect de lege, special, asupra revisuirei art. 7., dênsul nu poate conţiné, în ceea ce atinge viitorul, decât enunţarea generală a principiului prin care ori ce străin nu va puté obţiné calitatea de cetăţan fără osebire de religie, conform cu legea naturalisărei.

Ca complement necesariu şi logic al mĕsurilor de aplicare a art. 44. guvernul român îşi propune a face să se declare, prin proiectul de revisuire, că dreptul de a dobêndí imobile rurale este un drept politic, şi că toate disposiţiile legei de revisuire precum şi restricţiunile relative la dobândirea de proprietăţi rurale de către necetăţeni nu se aplică Dobrogei, nici locuitorilor sĕi, cari au devenit Români în vîrtutea principiului de anecsiune, şi cari vor fi tractaţi conform regimului special prescris pentru acea provincie, pe un picior de perfectă egalitate.

Esecutarea art. 41 în aceea ce privesce viitorul ar fi dar basată numai şi esclusiv pe naturalisarea individuală.

Rĕmâne cestiunea de aplicare pentru trecut, sau mai bine dis efectele sale asupra Evreilor ce esistă actual în România. Ací se ivesc dificultăţile şi obstacolele.

Cabinetul din Bucuresci susţine şi unul din membrii sĕi, d. Boerescu, ministrul afacerilor străine, încearcă în acest moment a convinge, asupra acestui punct, puterile semnatare ale tractatului din Berlin, că modul cum înţelege guvernul principelui Carol a resolva aceste dificultăţi nu este de loc contrariu tractatului; că soluţiunea ce propune e singură cu putinţă, singura care are sorţi de reuşită înaintea camerilor, singură în fine, care conciliază cerinţele diplomaţiei europene cu interesele economice şi naţionale ale poporului român.

În ce consistă soluţiunea? Cabinetul din Bucuresci s'a întrebat, mai înainte de toate: care era starea Evreilor din România, în momentul când a întervenit tractatul din Berlin?

De secoli, acei ce nu recurgeau la protecţiune străină, prin aceasta chiar, aparţinênd ori cărei religiuni, erau supuşi români, adecă supuşi legilor ţĕrei, care'i protegia, şi împĕrtăşiau, ca toţi ceilalţi îndigeni, sarcinele naţionale; se bucurau de drepturile civile, afară de câteva escepţiuni, între altele dreptul de-a dobândí imobile rurale şi de-a esercita unele profesiuni; dar n'aveau şi nu esercitau nici un drept politic. Astfel era şi situaţiunea Armenilor şi a Musulmanilor; acestor din urmă se interdicea chiar dreptul de-a se stabilí în ţară.

Cum se vede, Evreii şi Armenii aveau în România, în timpii vechi, mai aceeaşi situaţiune ce o au astădi Arabii din Algeria franceză, cari şi ei sûnt supuşi ai ţĕrei unde sûnt născuţi fără de-a fi cetăţeni.

Guvernul român doresce şi el a modifica această stare de lucruri, pe care n'a creat-o, dar de care trebue să ţină socoteală.

Se poate face aceasta fără nici o transiţiune?

Eată adevĕrata cestiune.

Art. 7 al Constituţiei române din 1866, care interdice de-a conferí naţionalitatea străinilor necreştini ţintia mai cu samă să ne o ascundem la Israeliţi cari la acea epocă, dedeau Românilor cu atât mai multe îngrigiri, cu cât posiţiunea lor era precariă. Dar din momentul ce esistenţa naţională a Românilor s'ar găsí mai bine garantată prin întrarea Principatului în familia Statelor libere, nu mai au atâtea motive a se teme de introducerea în sinul lor a acestui element Israelit, care se considera totdeauna ca străin şi ca formând o naţiune a parte.

Nu trebuie însĕ să procedăm cu mai puţină băgare de samă şi cu gradaţiuni; căci Israeliţii din România sûnt, în mare parte încă, departe de a fi asimilaţi cu restul populaţiunei. Vorbind o limbă străină de-a celorlalţi locuitori, avênd alte moravuri, alte tradiţiuni, alte aspiraţiuni, ei cred că formează în stat o colonie a parte — un fel de colonie germană. Dela anul 1864, epoca promulgărei codului civil carele permitea a cere împămêntenirea, până la adoptarea constituţiei din 1866, care le retrase acest drept, n'a fost nici o cerere făcută într'acest fel de vre-un Israelit. Această trăsură ajunge spre a arĕta puţină însemnătate ce dedeau atunci Israeliţii naţionalităţii române.

România, cu toate aceste, astădi când are situaţiunea unui stat independent, nu refusă a acorda titlul de cetăţeni acelora, cari odată păreau al despreţuí. Dar nu poate s'o facă imediat şi fără stagiu, decât în favoarea acelora din Israeliţii supuşi Români, cări s'au identificat în de-ajuns cu naţiunea, a căreia membrii ar devení.

Eată limita estremă în care guvernul român crede a puté pâşí, şi aceasta fără a angagia acţiunea şi voinţa representaţiunei naţionale. A merge mai departe, ar fi a promite mai mult decât ar puté da, ar fi a înşela puterile şi a trăda interesele legitime ale ţĕrei sale.

Nu s'ar puté, într'adevĕr, recunoasce tuturor Evreilor supuşi Români, sau numai acelora născuţi în România drepturile cetăţenesci, fără a provoca turburări, foarte grave poate şi fără a distruge de sigur orice echilibru în naţiune.

Câte-va notiţe statistice vor face să reiasă mai bine acest adevĕr.

După recensementul aprocsimativ care s'a putut face la 1869, între 4,582,602 locuitori, ce numĕra România, sûnt 218,304 Israeliţi; şi cum e stabilit că populaţia evreească creşte în această ţară câte 60,000 de suflete în fie-care 10 ani, se poate dice, că astădi dênsa ajunge cifra de 270,000 suflete cel puţin, adecă formează mai mult decât o a două-decea parte din totalul populaţiunei. Acest numĕr, deja atât de considerabil, ia proporţiuni mult mai mari, dacă consideră cineva numai Moldova, care, din 1,486,800 locuitori, numĕră 200.000 Israeliţi, adecă a şeptea parte din populaţie. În districtul Iasi sûnt 2558 Evrei la suta de locuitori; în oraşul Iaşi sûnt 72 la o sută. În districtul Botuşani, proporţiunea este 1648 la sută. În oraşul Mihăileni de 70. În Bucuresci nu e decât de 16.

Doresce cineva a sci acum in ce proporţiune această enormă populaţie Israelită contribuie la sarcinele statului? Eată nouĕ cifre!

Sûnt în România 763,768 contribuabili, din cari numai 27,288 Israeliţi, adecă din o sută de Evrei 3,57 sûnt contribuabili, pe când din o sută creştini sûnt 96,43. In Moldova proporţiunea de creştini contribuabili este de 91,18 la sută, şi acea a Evreilor de 8,92.

In România întreagă sûnt 19 Evrei la sută patentaţi: în Moldova sûnt 45 la sută; în oraşul Iaşi 76 la sută.

Să se compare aceste cifre cu acele ce ne înfăţişază alte ţĕri! Astfel spre a nu cita decât un esemplu. Francia a cărei populaţie este cel puţin de opt ori mai mare decât a Ţĕrei românesci, numĕră de patru ori mai puţin Evrei.

In proporţiune cu numĕrul locuitorilor sĕi în România este ţara din Europa care are cel mai mare numĕr de Israeliţi; însĕ, îi se cere a proceda la emanciparea lor cu mai multă rapiditate decât a procedat oricare altă ţară.

In toate locurile, unde era un mare numĕr de Israeliţi, s'a preparat admiterea lor la drepturile civile şi politice prin mĕsuri preparatoare, asupra cărora adeseori a trebuit să se revină fiind-că fusese luate cu prea mare repediciune. Casul s'a presentat în Marea Britanie la 1754, în Francia la 1808, în marele Ducat de Baden la 1830, în Prusia după 1812. Un mare numĕr de alte mici state germane au făcut asemenea.

(Va urma).

Un proces de presă.

(Urmare)

Apĕrătoriul Albert Arz de Straussenburg: Apĕrătoriul face mai întâiu un resumat al stărei factice cu privire la pertractarea de faţă, şi espune, cum acusatul a ajuns în posesiunea raportului incriminat. Apoi trece la o critică a acţiunei şi dice:

§. 25 din ordonanţa ministerială, prin care se regulează procedura la curţile de juraţi, ţine curat, că în actul de acusă trebue să se arete anumit, nu numai tipăritura (carte, diar) incriminată, ci şi singuratecele pasage sau părţi, pe care procurorul îşi întemeiază acusa sa. Cum trebue să fie înţeleasă această decisiune, se cunoasce din § 72 al aceleiaşi ordonanţe, după care una din întrebările ce se pun juraţilor trebue să sune aşa: „Sûnt juraţii convinşi, că cuvintele denotate de către acusator se pot califica în adevĕr aşa precum le califică dênsul?“

Aşa dară acusatorul este obligat să denoate cuvintele siguratice, care după a sa părere vatĕmă legile. Scopul învederat al acestei decisiuni este, ca acusatului să i se dea ocasiune de-a se prepara pentru apĕrare. Dară acusa formulată de către procuror nu a împlinit această condiţiune, şi aşa el a lipsit pe acusat de beneficiul acordat lui prin lege.

Acţiunea conţine mai departe un pasagiu, după care pre Baritiu ar fi numit pe preotul Muntean ca autor al raportului incriminat, cu toate că nu acesta, ci Mărginean şi Stezariu sûnt autorii.

Aserţia aceasta deşi corespunde actelor, totuşi isvoresce din o neînţelegere vĕdită, căci raportul a apărut cu subsemnătura autorilor Mărginean şi Stezariu. Cum ar fi putut deci Baritiu susţiné, că Muntean ar fi autorul? Aserţia aceea din protocolul interogatoriului sau a fost rĕu înţeleasă şi incorect scrisă de către scriitoriul protocolului, sau dl Baritiu n'a înţeles bine întrebarea, adresată lui din partea judecătoriului de instrucţie. Din capul locului apĕrarea d-lui Baritiu a mers într'acolo, că în casul acesta s'a publicat un document istoric — cum deci, în contradicere cu această apĕrare, ar fi putut el susţiné spre dauna sa aserţia neadevĕrată, că nu Mărginean şi Stezariu, ci reposatul Muntean ar fi autorul? El prin aceasta ar fi susţinut însuşi, că articlul nu cuprinde un document istoric, ci este un falsum!

Mai încolo, acusa procurorului ţine, că acel document cuprinde un delict contra §-lui 302.

La partea esenţială a acestei aserţiuni voiu revení mai la vale; ací însĕ îmi permit a întreba: Cine este responsabil în linia primă pentru un lucru tipărit? Fără îndoială autorul! — Aşa dară pentru ce dl procuror n'a acusat şi pe autor, pe care'l cunoasce?

Sciu eu bine că nu este de competenţa mea să acus; sûnt şi departe de a lua în critică actul de acusă, deşi îl merită. Dacă totuşi mĕ ocup şi de acest defect al lui, o fac numai din causă ca să arĕt, că însuşi dl procuror, în contradicere cu declaraţiunea sa, nu află delictul în cuprinsul acelui document, pe care autorii lui nu'l destinaseră pentru publicare, ci cel mult numai întru împregiurarea, că el totuşi s'a publicat (după treideci de ani). Dacă procurorul ar fi aflat delictul în însuşi acel articlu, atunci el trebuia nesmintit, să acuse pe autori, ceea ce însĕ nu a făcut; aşa dară a şi recunoscut, că dênsul reprobează numai publicarea, pentru care este în adevĕr numai redactorul respundĕtor.

Aşa dară noi avem a face ací în linia primă cu întrebarea, dacă publicarea unui document scris înainte cu mai bine de ani treideci, este sau nu, o faptă deamnă de pedeapsă. Dl procuror de stat cere dela d-voastră domnilor juraţi, ca să respundeţi la ea afirmativ.

Această întrebare însĕ este ca principiu, de o importanţă foarte mare. Dl acusat avù toată dreptatea, când el în apĕrarea sa susţinù, că dênsul nici decum nu a făcut politică actuală, ci a publicat numai unele acte istorice. Aşa dară acusatul face apel la libertatea sciinţei.

Cu toate aceste, dl procuror de stat cere dela d-voastră ca să condamnaţi pe acusatul, adecă ca d-voastră să combateţi şi să negaţi dreptul sciinţei şi libertatea de-a cerceta. Procurorul cere aceasta dela d-voastră tocma acuma şi tocma aici, unde societatea istorică din Ungaria cu puţine dile mai înainte fiind representată prin membrii sei cei mai de frunte, se folosì de dreptul cercetărei. El cere dela d-voastră, ca prin condamnarea ce veţi enunţa contra acusatului Baritiu pentru publicare de documente istorice, să diceţi acelor oameni ai sciinţei: Vĕ stă în voie ca să cutrieraţi archivele vechi şi nouĕ, aveţi libertatea de a culege ca şi albinele, va fi însĕ vai de voi, dacă veţi cuteza să publicaţi ceva din tesaurele aflate! — pentrucă s'ar puté întêmpla uşor, ca în acel cas paragrafii cei foarte elastici ai codicelui penal, să vĕ apuce capul în reţeaua lor!

Eu sciu că d-voastră domnilor juraţi nu ve'ţi face una ca aceasta, dară dacă a'ţi face-o, atunci acei oameni ai sciinţei, acei istoriografi veniţi din Ungaria până la Sibiiu, v'ar rĕspunde subridênd: Bine, dacă

cetăţenii din Sibiiu pronunţă anathema asupra sciinţei; dacă ei vor să sugrume sciinţa prin paragrafii codicelui penal, — atunci noi tot nu vom înceta să adunăm documente şi sciinţă, vom şi continua publicarea lor; dacă cele adunate pe aici nu le vom publica în Transilvania nici în Sibiiu, ci in capitala Ungariei, sau ori-unde airea, pentrucă ori-unde vom merge, sûntem siguri de onorifica recunoscinţă şi mulţămită a lumei civilisate!

Sciu bine că onor. procuratură neagă acelei publicaţiuni caracterul de document istoric. Pentru ce? eu nu sciu, din causă că on. procuror nu a produs nici un temeiu pentru negaţiunea sa. Aşa dară trebue să caut eu însumi vre-un argument. Şi aci îmi vine aminte, că în conversaţiuni s'a ḑis că acest articul de aceea nu poate fi considerat ca document istoric, pentru că autorul seu încă tot se mai află în viaţă. Eu însĕ sciu aşa, că viaţa autorului nu vine în nici o consideraţiune. Nu cumva proclamarea independenţei Ungariei din 14 Aprilie 1849 numai pentru aceea nu ar fi document istoric, fiind că Kossuth mai este în viaţă? Acest document s'a publicat de nenumĕrate ori, şi încă pe timpul absolutismului celui mai grosolan, fără ca să fie pornit cineva persecuţiune asupra lui.

Apoi natura şi calitatea istorică a unui document sau a ori-cărei scrieri nu se consideră după vechime şi ani. Istorie este ori-care eveniment complinit, şi ori-ce grupă sau sumă de evenimente care stau în legătură unele cu altele; apoi una din acele grupe istorice este şi nefericitul rĕsboiu civil din 1848/9. Tot ce se ţine de acela, ce întră în cadrul lui, este istoric; aşa dară şi documentul din Martie 1849, despre care e vorba aci, este istoric.

Natura sa istorică nu se schimbă întru nimic prin aceea, că el stă în legătură şi cu timpul present, pentru că ori-ce istorie stă în raport cu presentul, căci acesta este fiiul trecutului. Şi tocmai acest raport al evenimentelor trecute către cele presente face, ca istoria să merite a fi învĕţată, prin urmare ca să fie sciinţă.

Mi se pare că d. procuror va recunoasce, că o scriere despre resbelul Curuţilor compusă în acea epocă, are caracterul unui document istoric, fiind că de atunci au trecut 170 de ani. Apoi eu cred, că se află din acea epocă destule documente, care samână ca ou cu ou cu cel incriminat astăḑi. Omorul şi jafurile şi pe atuncia fuseseră la ordinea ḑilei şi o inimă doioasă putea se scrie şi atunci în tonul articolului încriminat; căci nefericirea acestei sĕrmane ţĕri este că ea a suferit în curs de secoli din causa multelor resboaie civile. Întreb pe d. procuror, că dacă ar fi a se publica astăḑi vre-o epistolă ca aceasta, însĕ din ănul 1707, sau 1709, încă ar subsuma-o oare sub §. 302 din cod. penal? şi dacă nu, cu ce drept o face aci, când istoria revoluţiunei de atunci este tot aşa complinită ca şi a Curuţilor?

Din această causă acusatul are toată dreptatea, când face apel la libertatea sciinţei istorice.

Dar nu numai libertatea sciinţei, ci şi libertatea presei este aci pusă în pericol. Dacă ar fi cumva cu putinţă, ca acusatul să fie condamnat pentru acest articol, atunci ḑic eu, că a sosit timpul, de-a petiţiona la dietă, ca să binevoiască a ne scăpa de această cursă periculoasă a libertăţii de presă şi să aibă bunătate a restaura censura, căci atunci omul învĕţat şi neînvĕţat ar sci cel puţin ce este permis şi ce este oprit.

Dar aşa departe încă tot n'am ajuns. Judece lumea cum va voí despre libertatea din Ungaria, atâta tot va recunoasce ori-ce om drept, că în acea ţără presa este liberă; ba încă şi mai mult, că se fac adesea mari abusuri cu ea. Eu nu voiu să mĕ ocup aci pe larg cu starea presei din Ungaria, nici să citez nenumĕratele insulte aruncate cu toată violenţa contra regimului şi a oposiţiunei; ḑic numai atâta, că astăḑi lectorii de ḑiare sûnt dedaţi cu tăbac foarte tare. Cetirăm cu toţii mai deunăḑi un articol a lui Verhovay în toate ḑiarele, în care se spunea, că Kossuth a provocat de-a dreptul pe archiducele palatin Stefan la înalta tradare, ca adecă răpind coroana Ungariei dela regele Ferdinand, să 'şi-o pună pe capul seu; că insĕ Stefan numai după multă şovăire a refusat. Nu s'a publicat vre-o scríere de cuprinsul acesta scrisă pe atuncia, ci Kossuth ar fi povestit aceasta însuşi lui Verhovay, şi acesta a publicat-o în ḑiarul seu. Aceasta anecdotă vatĕmă în modul cel mai brutal respectul datorat casei domnitoare şi totuşi nici un procuror nu s'a ocupat de dênsa. Bine a făcut că nu s'a ocupat; eu însĕ întreb cum poate fi obiect de persecuţiune espectoraţiunea unui june locotenent din anul 1849, dacă procurorii nu află de lipsă a persecuta atacurile îndreptate asupra augustei case domnitoare? Şi adecă ce stă în acel articol?

Unele espresiuni de sentiment ale unui curier, pe cari acesta le-a scris cu prilegiul unei călĕtorii oficiale. El este însufleţit şi surprins de mandatul ce 'l-a primit — apoi pleacă la drum — aici aude povestindu-se despre câte şi mai câte cruḑimi. El vede pe drum morţi cu grămada — el în deosebi aude de un omor grozăvit — firesce el crede toate, căci ce e mai groaznic a fost mai credibil agitărei sufletesci de pe atunci. Aşa es din peptul seu chinuit cuvintele de admoniţiune: „nici când neamul seu să nu mai dee încredere Maghiarilor;“ Aceasta este totul! — Ne-am puté îndoí, dacă autorul şi astăḑi mai cugetă aşa aspru. Noi îl vedem între noi petrecênd liniscit şi respectat. De aceasta însĕ nici nu e vorba. Partea interesantă şi instructivă a publicaţiunei este aceea, că ea presentă cetitoriului dispositia sufletească escentrică a contimporanilor din acel timp. Cu toate aceste noi aflăm, că reflecsiunile lui, de şi cam bombastice şi juvenile, sûnt totuşi preste aşteptare moderate. Nu cumva el provoacă la resbunare? Şi cine 'i-ar puté imputa aceasta după cele ce vĕḑuse? El însĕ n'a provocat la nici o resbunare, ci tot ce făcù în durerea sa sufletească a fost, ca se dea espresiune sentimentelor sale, apoi acele nu cad sub §. 302 cod. pen. carele ţine, că numai sumuţarea la vrăjmăşii contra naţionalităţilor merită pedeapsă. Apoi el nu sumuţă pe nimenea, ci deneagă numaí încrederea către Unguri. Ei bine, lipsa de încredere nu este ostilitate.

De aceea eu susţin, că aci nu este nici un cas de delict şi că acusatul nici chiar atunci nu ar fi comis delict, când ar fi scrís el însuşi aḑi acel articul. Aşa dară despre vin vătie nu poate fi nici o vorbă, când ceea ce publică el este numai un document istoric în interesul sciinţei, pentru care nici decum nu este responsabil.

Nu pot încheia pănă nu voiu reflecta la o împregiurare, pe care d. acusat o desvoltă pe larg şi spre convicţiunea tuturor. El au demonstrat, că documente istorice de natura acestuia s'au publicat şi pănă acuma foarte des şi că nici unui procuror de stat nu 'i-au trecut prin minte a le persecuta. Dl procuror de stat ne poate obiecta, că acele cărţi şi scrieri s'au tipărit în alte districte judecătoresci şi că dênsul n'are a rĕspunde pentru alţi procurori de stat. Eu însĕ îi voiu cita lui un document tiparit în acest district judecătoresc şi în aceaşi foaie periodică în care află dênsul documentul incriminat. Tocmai în Nr. 23 al „Transilvaniei“ din a. 1878 la pag. 278 se află raportul prefectului Solomon, în care se cetesc aceste (cetesce):

Osztrák ármány Ferdinand
Karl, Frantz, Albert, Stefro, Lajos,
Zsofia-Zsofia, Jelasits, Rajásits
Simonits, Burlis
Urban, Hurban, Blomberger....

Procurorul sare în vorba apĕrătoriului şi nu mai sufere sâ continue.

Advocatul apĕrătoriu: Eu constat că dreptul de apĕrare în acest cas ca şi în altele este violat.

Presidentul: Eu te învit ca să laşi la o parte tot ce nu se ţine de lucru.

Apĕrătoriul: Eu cred, că nici odată n'am fost mai aproape de obiect decât tocma acuma. Versurile satirice aci, din care se cetì o parte, au a face către capĕt şi cu naţionalităţile nemaghiare şi nu este nici o îndoială că vatĕmă greu pe membrii casei domnitoare. Cred, că d. procuror au avut temeiuri bune ca să nu persecuteze pe acusatul din causa publicărei acelei satire din a. 1849; dar apoi cu ce drept îl ia la goană pentru celalalt document tipărit îndată pe pagina următoare? Numai pentrucă i s'a părut că ar fi în contra naţiunei maghiare? Atunci dênsul să fie drept pentru ambele părţi.

In fine mai am încă numai una de observat. Acusatul a spus şi pănă acuma, că dl procuror 'l-a denunţat în această cestiune de presă şi la judecătoria competentă din Braşov, acusându'l că el ca redactor al foaiei periodice „Transilvania“ se ocupă de politica ḑilei, fără a fi pus cauţiune (2500 fl. v. a.), ceea ce este contra programei ei; dără judecata din Braşov a respins acusa procurorului, pentrucă a aflat, că cele publicate nu sûnt altceva, decât documente istorice.

Provocându-mĕ şi la această sentenţă, aştept cu toată siguritatea, că d-voastră onorabili domni juraţi veţi pronunţa acuitarea acusatului. (Va urma).

Academia română.

Sesiune estraordinară.

Proces-verbal Nr. 36.

Şedinţa din 5 Iulie 1879.

(Urmare.)

„Timpul abia ne-a permis de-a căuta şi mai departe asociaţi onorari şi corespondenţi ai corpului nostru, totuşi, în puţinele momente rĕmase libere de alte urgente ocupaţiuni, simţimintele noastre de distincţiune s'au raportat asupra D-lor Th. Mommsen şi Emile Picot, dintre străini, asupra D-lor C. Bosianu şi Gr. Grădiştean, dintre pămênteni pentru ca să'i denumim membrii onorari; iară ca membrii corespondenţi asupra D-lor Dr. Iarnik, Ios. Vulcan şi Spiru Harateu.

„În nouele noastre instituţiuni am statuat, că sesiunea generală consacrată în mare parte decisiunilor privitoare la financie, se va ţiné pe viitor primăvara astfel sesiunea noastră de la August 1879, se află de fapt suprimată, ceea ce ne impunea datoria, de-a regula încă de acum diverse afaceri pendente.

„Printre aceste, era prelungirea terminului şi adaosul mijloacelor pecuniare pentru misiunea de esploatare a archivelor din Ungaria şi Transilvania, din punctul de vedere al Istoriei noastre românesci, cu care a fost însărcinat acum un an D. N. Densuşan şi care a dat pănă acum cele mai favorabile resultate; era felicitarea, prin nouĕ voturi a unor publicaţiuni în curs de tipărire şi anume:

a) Douĕ volume din opurile lui D. Cantemir adecă, vol. VI, Istoria ieroglifică şi vol. VII cuprinḑênd Colectarea orientală, Vita Constantini Cantemyri şi corespondenţa principelui Dim. Cantemir.

b) Memoriul D-lui Tocilescu asupra vechilor locuitori ai Daciei.

c) Partea II, memorii şi notiţe din analele Societăţei Academice pre 1878 precum şi volumul de Anale pe 1879.

d) Catechismul calvinesc din 1656, publicat în nouă ediţiune de D. G. Bariţ.

Viaţa sânţilor Varlaam şi Ioasaf de logofĕtul Udrişte Năsturel, tipărită acum mai ântâiu de D. A. Odobescu.

f) Psaltirea lui Coresi, cu care se însărcinase d. D. P. Haşdĕu.

„Aceste trei ultime publicaţiuni au fost aprobate prin decisiuni ale societăţii Academice din anii 1874 şi 1878.

„Desvoltarea colecţiunilor noastre de cărţi, de desemnuri şi de monete 'şi-a avut şi ea partea sa, şi o parte bună, în lucrările noastre din această sesiune.

„In adevĕr am luat act de primirea însemnatei biblioteci a repausatului nostru coleg A. Papiu Ilarian şi am decis, ca pentru buna păstrare a cărţilor, să se lege cele multe încă nelegate.

„Am arĕtat cuvenitele mulţămiri D-lui D. C. Sturza Skeean pentru însemnatele donaţiuni de charte, stampe şi obiecte antice, cu care D-sa a bine voit a înavuţí colecţiunile noastre.

„In fine aţi consimţit la un adevĕrat sacrificiu în raport cu ecsiguitatea averei noastre academice numai cu scopul, de-a adauge însemnatei colecţiuni de monete naţionale oferite academiei de d. d. Sturdza, cele 55 de preţioase momente românesci provenite din cabinetul principelui de Montenuovo.

„Acest sacrificiu ni se va păré uşor de câte ori vom cugeta, că academia Română posedă aḑi dacă nu încă o colecţiune de tot completă, dară negreşit cea mai numĕroasă colecţiune de monete românesci.

„În privinţa donaţiunilor, cu care se înavuţesc fondurile noastre cu destinaţiuni speciale ni s'au făcut d-lor estimp doauĕ oferte; una, adecă a averei lăsate de repausatul nostru coleg I. Cazacovici, pe care am fost obligaţi a o refusa de o cam dată din causa formei nelegale sub care ni s'a făcut propunere; cealaltă însĕ, donaţiunea asociaţiunei Craiovene pentru desvoltarea învĕţămêntului public, am acceptat-o cu mulţămiri şi un nou premiu trienal consacrat cărţilor didactice, va fi anunciat de academie de aḑi înainte.

„Sup raportul premielor, al cărui efect natural este de-a descepta în public o nobilă emulaţiune pentru lucrările întelectuale, putem constata estimp cu o mare mulţămire, că ne aflăm în mĕsură de a destiuda o activitate destul de considerabilă

(Va urma).

Varietăţi.

* (Convocare). În urma cercularíului venerabilului consistoriu archidiecesan gr. or. din Sibiiu dto 7 Iunie v. Nr. 1613 din 1879 şi în înţĕlesul conclusului luat în 11 August a. c. din partea învĕţătorilor adunaţi la cursul supletoriu ţinut în Făgăraş, subscrisul în sensul decisiunei luate de domnii învĕţători, membrii ai înfiinţatei reuniuni învĕţătoresci, am onoare a învita pe toţi p. t. învĕţătorii din tractul I. şi II. al Făgăraşului la o adunare generală pe 16/28 Septemvre a. c. în Făgăraş.

Riuşor în 2/14 Septemvre 1879.
Vincenţiu Grama m/p.

* (Maltratare). George Mustea din Sibiiu 'şi-a junghiat muerea în mai multe locuri ale trupului, încât biata femee a trebuit să se transporteze ca moartă in spitalul Francisc Iosefian.

* (Lupi). Socia unui locuitoriu din Gurarîului s'a plâns la mai mulţi oameni din têrgul Sibiiului, că lupii în apropierea satului numit 'i-au mâncat calul de au mai rĕmas numai oasele şi capul.

* (Un foc colosal) a nimicit Selagiul de sus, o comună din comitatul Hunedoarei, mai toată. Arḑênd 95 de case cu 180 şuri, şopuri şi grajduri cu totul, bieţii oameni au remas pe uliţi fără ajutoriu şi peritori de foame. Pentru ajutorarea lor s'au deschis colecte.

* (Emigrări din Bănat). Oameni mai seraci din giurul Timişoarei emigrează pe ḑi ce merge în numĕr tot mai mare. Toţi trec în Bosnia şi Serbia, unde capătă case, pămênturi şi toate cele trebuincioase pentru susţinerea vieţii. Aşa se ḑice.

* (Un Seghedinean) cu numele Peter Kispeter a furat dela posta din Vojtek 11 săculeţe cu bani şi preţioase în preţ foarte mare, care însĕ pănă acuma nu este statorit.

*(Esposiţiune interţională). Regimului din Spania i s'a presentat un proiect despre o esposiţiune internaţională în Madrid, proiectându-se tot odată şi zidirea palatului spre acest scop.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Bucuresci, 17 Septemvre n. Guvernul a declarat în cameră: cu prilegiul desbaterei asupra revisiunei constituţiei, el îşi va da părerea sa la momentul dat. Propunerea pentru încheierea desbaterei generale s'a respins cu 62 contra 61 voturi. Mâne se continuă desbaterea.

London, 17 Septemvre n. „Bureau Reuter" raportează din Capetown: În 29 August s'a prins Cetewa'yo, regele Zuluşilor.

PARTEA SCIENŢIFICĂ şi LITERARĂ.

Prelegere practică

despre

modul tractărei practice a pieselor de lectură în scoala populară, cetită în şedinţa reuniunei învĕţătorilor români din ţara Bêrsei în 5 Aprilie 1879

de

Domeţiu Dogariu,

învĕţătoriu la scoala capit. din Satulung.

(Încheiere.)

5. Compuneţi un rĕspuns îmbucurătoriu la această epistolă cam în următoriul mod:

Iubite amice Iulie!

Primesce din parte'mi cea mai mare mulţămire pentru epistola, ce 'mi-ai trimis, căci aceea 'mi-a servit spre mare învĕţătură. Îţi mărturisesc sincer, că îndemnat prin epistola ta de douĕ sĕptĕmâni privesc în fie-care ḑi cu mare atenţiune la animalele mici şi mari, precum şi la traiul şi activitatea acelora. De aceea concede'mi şi tu a'ţi scrie aceea, ce am observat şi eu în acest timp.

Alaltăeri privind la o cărare de ale furnicilor am vĕḑut cum se preumblau prin ea furnicile în sus şi în jos. Am observat de-odată, că o furnică a stat puţin în loc apoi a dispărut cu totul, şi aceasta s'a întêmplat tot asemenea cu mai multe furnici una după alta. Am cercetat cu de-amĕruntul causa aceasta şi numai în urmă am observat, spre marea mea mirare, că în mijlocul cărărei se afla o gaură micuţă în carea sta ascuns un vermuleţ de furnicariu. Am vĕḑut că vermuleţului acestuia îi place tare furnicile, dar deoarece el este prea neputincios de a se lupta cu ele, le face curse de prins.

Acest vermuleţ face o gaură în mijlocul cărărei furnicilor şi ele trecênd pre acolo cad înlăuntru, ear vermuleţul le mănâncă. Prinderea se întêmplă aşa, că vermuleţul pune pământul, ce 'l-a săpat de-asupra capului seu şi, după ce cade furnica în gaură, el aruncă pământul preste dênsa, şi cu aceasta 'i-a succes de a o reţiné.

M'am mirat mult de această înţelepciune şi am vĕḑut într'ênsa de nou înţelepciunea şi puterea lui Dḑeu. 'Ţi-am împlinit dorinţa că 'ţi-am scris. Continuă numai tu cu scrisul, căci cu rĕspunsul nu'ţi va rĕmâné datoriu nici odată al tĕu amic

Aurel. —

Eată, domnilor şi fraţilor colegi, cum are să se propună legendariul în scoala populară. Lucrul este greu, cere mult studiu şi multă pregătire din partea noastră (învĕţătorilor); deci, ca să putem noi corespunde la toate câte ni se recer, trebue să ne silim a ne împliní cu fidelitate marea noastră responsabilitate, ce avem faţă cu părinţii, cari ni-au încredinţat crescerea fiilor lor, tesaurul cel mai scump, responsabilitatea, ce avem faţă cu naţiunea, carea ne cere a'i cresce membri folositori şi cu capacitate; responsabilitatea, ce avem faţă cu biserica, carea ne pretinde a'i da membri morali şi religioşi; responsabilitatea, ce avem faţă cu statul, carele ne cere să'i educăm cetăţeni buni şi credincioşi, şi în fine responsabilitatea, ce avem faţă cu consciinţa noastră, care este judecătoriul cel mai necoruptibil de pe acest pământ.

Bursa de Viena

din 17 Septemvre n. 1879.

Acţiuni de credit	261 75
Valuta nóuă imperială germână	57 85
London	117 95
Galbin	5 59
Napoleon d'aur (poli)	9 37

Economic.

Braşov, 12 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.40—7.50; Grâu sĕcăreţ fl. 4.60; Sĕcară fl. 4.40—4.60; Orz fl. 3.90—4.10; Ovĕs fl. 2.40—2.50; Cucuruz. fl. 4.90; Mălaiu fl 5.10; Mazere fl. 5.20; Linte fl. 7.20; Fasole fl. 4.30 Sĕmânţă de in fl. 8.60—Sĕmênţă de cânepă fl. 4.30 Cartofi fl. 1.20—; pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 44 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 40 fl.

Făgăraş, 12 Septemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 6.—6.50; grâu sĕcăreţ fl. 5.—.6—; sĕcară fl. 3.60—4.; cucuruz fl. 4.—4.60; ovĕs fl. 2.20—2.30 mălaiu fl. 8—8.50; Sămânţă de cânepă fl. 8—8.20; mazere fl. 6.—7; linte fl. 8—8.50; fasole fl. 5—5.40; crumpene fl. 1.60—2; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—70; sĕu brut fl. 36—38; sĕu de luminări fl. 56 unsoare fl. 56—56; cânepă fl. 28—.23; sĕmênţă de in fl. —.—; sĕpun fl. 56; fên fl ——; ouĕ —— de — cr.; o păreche de pui ——— cr.; o păreche de gâsce fl. —.——; o litră de un——— cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţĕl — cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 28 cr. Têrgul de aḑi a fost foarte rĕu cercetat. Têrgul de an a fost bun.

Budapesta 13 Sept. n. In jumĕtatea dintâiu a sĕptĕmânei trecute au fost pelângă neşte ploicele şi o vreme grea cu o ploaie mai mare. Toate aceste însĕ n'au muíat pământul, care precum amintisem în rêndul trecut e uscat ca cureaua, încât rapiţa sĕmĕnată e deja stirpită, ogoarele pentru sĕmĕnăturile de toamnă nu se pot face şi toate stau locului. Numai o ploaie îndelungată de vre-o 2—3 ḑile mai poate ajuta şi întări nădejdea, de-a puté începe şi isprăví cu sĕmĕnăturile până la sfêrşitul lui Octomvre. Cucuruzul mai mult se uscă decât se coace, de altmintrea prin Bănat au şi început oamenii a rupe cucuruzele. Şi în têrg a fost deja cucuruz nou de vêndare. Vitele de mai multe sĕptĕmâni se ţin în grajduri cu fên, pentrucă earba toată s'a uscat. Temperatura variază între + 18° şi + 22° R. Pelângă toate aceste articlele din têrg din sĕptĕmâna trecută s'au ţinut numai la preţuri mai moderate şi adecă:

Grâul la fl. 11—11.90; săcara fl. 7—8.05; orzul fl. 7—8.25; ovĕsul fl. 5—6.15; cucuruzul fl. 6—6.85; făina s'a lesnit şi nice n'a trecut multă. Păstăioasele asemenea n'au fost tare căutate trecênd numai: fasolea cu fl. 9; mazĕrea cu fl. 9.50; mălaiul cu fl. 5—6; sĕmênţa de cânepă cu fl. 9—9.50 şi sĕmênţa de in cu fl. 13; toate per 100 chilograme. Spirtul a trecut: *en gros* cu fl. 31—50 şi *în consum* cu fl. 32—32 per 10,000 litre °/₀. Porci au fost în têrg 85,850, între cari din Ungaria 3960, din România 2650 şi din Ardeal 1020 de capete. Unsoarea de porc s'a vêndut cu fl. 41—42 fără vas, eară cu vas cu tut cu fl. 45—45.50; slănina cu fl. 40—41; sĕul cu fl. 41—42; lânile de rênd cu fl. 35—36 per 56 chilograme. Peile de oaie din Bănat cu fl. 120—130; de miel cu fl. 60—65; de bou fl. 130—140 per 102 dărabe; cele de cal fl. 12.50—13 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 22 Oct. şi 22 Noemv. imob. lui Carol Pfaffenhuber în Orăştie (trib. Deva); în 19 Sept. imob. lui Iuon Fâsoiu în Ludoş (trib. Sibiiu); în 19 Sept. imob. Mariei Finger în Alba-Iulia (trib.); în 8 Oct. şi 8 Noemv. imob. lui Petru Kindea în Folt (trib. Deva); în 18 Oct. şi 18 Noemv. imob. lui Nicolau Stanciu Chîrjă în Viştea de jos (judec. cerc. Făgăraş); în 18 Oct. şi 18 Noemvre im. soţiei lui Nicolau Maczas în Petca (trib. Odorheiu); în 28 Oct. şi 28 Noemv. imob. lui Iuon Muntean, respective a moştenitorilor lui în Topârcea (trib. Sibiiu); în 25 Sept. imob. soţiei lui Nicolau Daniel. născută Rosa Keresztes în Alba-Iulia (trib.); în 16 Oct. şi 17 Noemv. imob. lui Stefan Borbely şi soţi în Cluj (trib.); în 26 Sept. imob. rĕmasului după Sara Krauss în Velţ (judec. cerc. Sânmărtin); în 26 Sept. imob. lui Grigorie Korbuly în Gherla (judec. cerc.); în 25 Sept. imob. Iulianei Nagy măritată Samoil Mekkesy în Alba Iulia (trib.)

CONCURS.

Pentru ocuparea staţiunei vacante de învĕţătoriu la scoala confes. gr. or. din Albac-Arada, se deschide concurs până la 30 Septemvre a. c.

Emolumentele sûnt:

1. Salariu anual de 300 fl. v. a. solvind în patru rate anticipative.
2. Cuartir şi lemnele necesare.
3. Un fênaţ de un jugĕr.

Dela concurenţi se recere să fie absolvat cel puţin 5 classe gimnasiale, cursul clerical, şi esamenul de cualificaţiune.

Doritorii de-a ocupa acest post au de a'şi subşterne petiţiunile astfel instruite la subscrisul inspector scolar în Abrud.

Abrud în 28 August 1879.

În conţelegere cu comitetul parochial din Albac-Arada.

Ioan Gall m. p.,
prot. şi administr. Zlatnei superioare.

1—3

Nr. 233—1879. 1—3

CONCURS.

Comitetul parochial şi comunal din Poiana-Mărului, declarând staţiunile învĕţătoresci de vacante s'a escris prin acest concurs pentru un învĕţătoriu primar cu salariu anual de 200 fl. v. a. şi pentru altul secundar cu 100 fl. v. a. cum şi cuartire naturale, şi lemnele trebuincioase de încălḑit pentru amêndoi.

Doritorii de-a ocupa posturile învĕţătoresci sus arĕtate vor avé a'şi aşterne suplicele lor, instruite în sensul statutului organic şi al disposiţiunilor sinodale din anul 1873 subscrisului oficiu ppresbiteral, până la 23 Septemvre a. c. st. v. cei mai bine cualificaţi şi versaţi în limbile patriei vor avé preferinţă la alegere.

Făgăraş 30 August 1879.

La cererea comitetului parochial şi comunal din Poiana-Mărului.

Petru Popescu m. p.,
ppresbiter.

CONCURS.

Devenind vacant postul învĕţătoresc la scoala confesională rom. gr. or. din Bucium-Cerb ppresbiteratul Zlatnei inferioare, prin aceasta se escrie concurs până în 30 Sept. st. v. a. c. în care ḑi se va ţiné şi alegerea.

Emolumentele sûnt:

1. Din cassa fondului bisericesc în bani gata 150 fl. v. a.
2. Jumĕtate din venitul cantoral carele computat în bani face 25 fl.
3. Cuartir natural în edificiul scoalei şi lemnele necesare pentru încălḑit.
4. La subscrisul pentru instruarea alor douĕ copile va avé dejunul şi prânḑul.

Dela concurenţi se recere să fie clerici ori pedagogi absoluţi în institutul archidiecesan rom. gr. or. şi să aibă esamenul de cualificaţiune, cei cu pracsă şi cântăreti se vor preferí.

Petiţiunile astfel instruate vor avé în terminul de sus indicat a le subşterne prea onoratului oficiu ppresbiteral rom. gr. or. din Abrud (Abrudbánya). Din şedinţa comitetului parochial rom. gr. or.

Bucium-Cerb 26 Aug. 1879.

Ioan Todescu m/p.,
paroch şi ca preşedinte al comitetului parochial.

3—3

Publicare de licitaţiune.

Luni în **10/22 Septemvrie**, la 9 oare inainte de ameaḑi se vênd licitando în curtea casei Nr. 27 sub spinarea cânelui, părţile de lemn a unei şuri mari derimate.

Sibiiu în 3/15 Septemvrie 1879.

Inspectoratul realităţilor archidiecesei gr.-orientale.

[44] 1—2

Publicaţiune.

Duminecă în 21 Septemvre a. c. după ameaḑi la 3 oare se esarêndează în cancelaria comunală prin licitaţiune păşunitul de oi de pe hotarul Guşteriţei pe timpul dela 15 Octomvre 1879 până la sfêrşitul lui Martie 1880; ceea ce se aduce la cunoscinţa publică cu observarea, că condiţiunile mai de aproape se pot vedé în ori-ce timp la oficiul comunal.

3—3 [42] *Oficiul comunal.*

Nr. 1944 1879 tkv.

Árverési hirdetmény.

Az Abrudbányai kir. Járásbiróság mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, hogy Paul Petru végrehajtatónak Popovics György végrehajtást szenvedő ellen 200 fl. 's járulékai iránt végrehajtási ügyben alperesnek a Petrosányi 25 szám tjkb. A + 1—17 Rend 15. 52. és 55 ház szám alatt tulajdónaúl felvett és 1304 fl. 29 kr. becsült ingatlanai az 1879 évi October hó 4-ik napján dél. e. 9 órakor, mint első, és 1879 évi November hó 4-ik napján d. e. 9 órakor mint második határidőben, a Petrosányi községi irodába megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt eladatni fog, u. m.:

1 ször. Kikiáltási ár a fennebb kitett becsár, melyen alul az első árveréskor az árverésre kitüzött birtok nem fog eladatni.

2 szor. Árverezni kivánók tartoznak az ingatlan becsárának 10% vagyis 130 fl. 40 kr. készpénzben, vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni. Végrehajtató ettől mentes.

3-szor. Vevő köteles a vételárt két egyenlő részletben, és pedig: az elsőt az árverés jogerőre emelkedésétől számitandó 15 nap alatt, a másadik at ugyanazon naptól számitandó 15 nap alatt, ugyanazon naptól számitandó 15 nap alatt, minden egyes vételári részlet után a birtokbalépés napjától számitandó 6% kamatokkal együtt ezen kir. telekkönyvi hatósághoz lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámittatni.

4-szer. Vevö köteles az épületeket a birtokbalépés napjával tüzkár ellen biztositani.

5-ször. Az árverés jogerőre emelkedésékor vevő a megvett ingatlan birtokába lép, ennél fogva a megvett ingatlan haszna és terhei ez időtől őt illetik.

6-szor. A tulajdonjog bekeblezése csak a vételár és kamatainak teljes lefizetése után fog vevő javára hivatalból eszközöltetni.

Az átruházási költségek vevőt terhelik.

7-szer. A mennyiben vevő az árverési feltételek bármelyikének eleget nem tenne, a megvett ingatlan az érdekelt felek bármelyikének kérelmére, a prts. 459. §-a értelmében vevő veszélyére és költségére, bánatpénzének elvesztése mellett, ujabb árverés alá becsáttatni és csupán egy határidőnek kitüzése mellett az előbbi becsáron alul is eladatni fog.

Felhivatnak azok, kik az árverésre kitüzött javak iránt tulajdoni- vagy más igényt, a vagy elsőbbségi jogokat érvényesithetni vélnek, hogy a részbeni keresetei-ket e hirdetménynék a hivatalas lapban lett harmadik közzététele napjától számitandó 15 nap alatt, habár külön értesitést nem vettek is, ezen kir. telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be: különben azak a végrehajtás folyamát nem gátolván, egyedül a vételár feleslegére fognak utasittatni.

Végül felszólittatnak azon jelzálogos hitelezők, kik nem ezen telekkönyvi hatóság székhelyén, vagy annak közelében laknak, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltetésök végett helyben megbizottat rendeljenek, s annak nevét és lakását az eladásig jelentsék be, ellenkező esetben hivatalból kinevezett ügygondnok által fognak képviseltetni.

Az Abrudbanyán kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság Abrudbányán 1879 évi Iunius hó 25-ik napján.

[43] 1—3

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea. Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.